

הרב יהודה עמיטל

יוצאין מפרנס לפרנס*

(דברים כט, ט)

אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם

רש"י (שם יב), מסביר את עיתויה של אמירה זו :

דבר אחר, אתם ניצבים. לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס לפרנס ממש ליהושע, לפיכך עשה אותם מצבה כדי לזרזם.

וכן עשה יהושע, וכן שמואל: 'התיצבו ואשפטה אתכם' (שמואל א יב, ז) כשיצאו מידו ונכנסו לידו של שאל.

"לפי שישראל יוצאים מפרנס לפרנס..." – המקור לדברים מופיע במדרש תנחומא, אך רש"י שינה את לשון המדרש בשני מקומות. במדרש נאמר :

דבר אחר, מפני מה עשאן משה מצבה, מפני שמשמשין מדעת לדעת, מדעת משה לדעת יהושע, מדעת יהושע לדעת הזקנים. ואף יהושע עשאן מצבה, שנאמר 'ויאסוף יהושע את כל זקני ישראל שכמה' (יהושע כד, א), ואף שמואל, שמשמשין מדעתו לדעת מלכים עשאן מצבה, שנאמר 'ועתה התיצבו ואשפטה אתכם'. (ניצבים א)

המדרש מכוון להבדל בין הדעות של המנהיגים השונים, בעוד שרש"י הדגיש את עצם המעבר מפרנס לפרנס. בנוסף, רש"י הוסיף "כדי לזרזם". מדוע צריך היה משה לזרזם? יתכן שהצורך בציות העם למנהיג חדש, מנהיג שאין הוא מורגל בו, מצריך זירוז. ניתן להבין שקיים הבדל משמעותי בין משה ליהושע, אך רש"י מטשטש הבדל זה; זאת לעומת המדרש, המדגיש את קיומו של הבדל בין דעות שני המנהיגים.

* שיחה שהועברה בבית המדרש בכ"ח באלול תשס"ח

דומה שלא מדובר במחלוקת. גם רש"י קיבל את דברי המדרש, על ההבדל שבין המנהיגים השונים, אך הוא מוסיף: למרות ההבדלים הקיימים בין הגישות השונות, בסופו של דבר מדובר באנשים שהולכים באותה הדרך. בוודאי, קיימים הבדלים בין אישיותו של משה רבנו לבין זו של יהושע, אך בעניין המנהיגות שניהם ממשיכים אותו קו.

אם ירצה ה', בסוף חודש תשרי אני מתכוון לפרוש מראשות הישיבה. באותה עת, ייכנס לתפקידו כראש הישיבה הרב משה ליכטנשטיין, שימלא את הצלע השלישית בדור הצעיר של ראשי הישיבה.

לפני מספר שנים מונתה ועדה שתפקידה היה להמליץ על מועמדים להנהגת הישיבה. הועדה הורכבה משני נציגי הר"מים, נציגי הבוגרים וההנהלה, וכן נציג של תומכי הישיבה מחו"ל. דבר לא הוכתב לוועדה מראש. לא מספר ראשי הישיבה, וכמובן לא זהותם. בחרנו לפעול בדרך זו כדי להימנע מתופעה מצערת שקיימת בעולם הישיבות, ולפיה לאחר פרישת ראש ישיבה הישיבה מתפצלת – ולעתים אף נסגרת – מפני שראשי הישיבה הותיקים אינם בוחרים את ממשיך דרכם, והתלמידים נשארים נבוכים. אני שמח לומר שלא רק שקיבלנו את המלצות הוועדה, אנחנו גם מיישמים אותן. לפני כשלוש שנים נכנסו הרב יעקב מדן והרב ברוך גיגי לתפקיד, וכעת גם הרב משה ליכטנשטיין. התעקשתי על כך שהחילוף יעשה בעוד אני מכהן בתפקיד, ולא אחרי פרישתו. לכן דחיתי את הפרישה עד לסוף תשרי.

איני עוזב את הישיבה. אני פורש רק מראשות הישיבה. הביטוי המרכזי לכך שרב משמש כראש ישיבה, הוא יכולתו לתת שיעור כללי. יש ישיבות שבהן גם ראשי הישיבה אינם יכולים להעביר שיעור כללי ראוי לשמו, ואילו אצלנו ב"ה גם ר"מים רבים יכולים לעשות זאת. אמשיך להיות בישיבה, בגדר "זקן ויושב בישיבה". אם ירצו התלמידים, אמשיך גם ללמד. ברצוני לשמור על קשר עם תלמידים ועם בית הישיבה, ואגיע גם לשבתות. אך לפני הכל – תמיד אמשיך להיות עבדכם הנאמן.

הישיבה היא-היא תלמידיה. ראשי הישיבה צריכים לשמש את התלמידים.

בשנים שעברו גדלה הישיבה והתפתחה, ועברה שינויים רבים. זכות המילה האחרונה ניתנה לראשי הישיבה. ברוך ה', מקבלי ההחלטות בישיבתנו, אינם כל מיני בעלי עניין ומנהלים, אלא ראשי הישיבה, שתפקידם, כאמור, הוא לדאוג לתלמידים ולשמרם. בעשרות השנים האחרונות, שימשתי לצדו של הרב ליכטנשטיין שליט"א ולמדנו לשתף פעולה גם במצבים של חילוקי דעות. גם בין שלושת ראשי הישיבה הצעירים ישנם חילוקי דעות, ומן הסתם גם הם ילמדו לשתף פעולה.

אנו מרגישים שהישיבה ממשיכה לצמוח כל העת. לאחרונה שאלו את הרב מדן האם הישיבה תהיה אותה ישיבה, והוא אמר שלא. אכן, יש שינויים רבים. התלמידים משתנים, הרבנים משתנים, וממילא גם הישיבה משתנה; אך – כפי שאמרנו לגבי משה ויהושע – למרות כל השינויים, דרך הישיבה נותרה כשהייתה.

